KONZERVATÍVNE LISTY

KONZERVATÍVNY INŠTITÚT M.R.ŠTEFÁNIKA JANUÁR 2006

OBSAH:

VEREJNÁ SPRÁVA:
Župné voľby 2005 – facka decentralizácii
Dušan Sloboda

POLITIKA:
Alternatívy budúcnosti Európy
William A. Niskanen

DOPRAVA:
Liek alebo ďalší úder z milosti?
Martin Hrivnák

POZNÁMKA:
Antiamerikanizmus
Ondrej Dostál

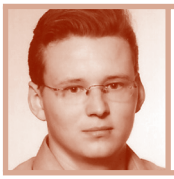

ŽUPNÉ VOĽBY 2005 – FACKA DECENTRALIZÁCII

Dušan Sloboda

Spôsoby, akými sa viedli kampane a tvorili koalície. Politika sa odcudzila ľuďom. Neinformovanosť a nepochopenie významu voličmi. Občiansky bojkot. Počasie. Neviditeľná predvolebná kampaň. Apatia a znechutenie ľudí. Nekvalita a slabý výber na strane "ponúkaných" politikov. Nevhodný termín volieb. Zlý volebný zákon a neumožnenie politickej reklamy v elektronických médiách. Zlé územné členenie. Chýbajúce regionálne médiá. Škandály a skúsenosť so župnými poslancami obohacujúcimi seba a svoje rodiny. Všeobecný trend znižovania záujmu občanov o správu vecí verejných. Väčšinový volebný systém nemá u nás tradíciu. Volebná únava občanov z pričastého chodenia k urnám...

Takto by sa dali zhrnúť faktory, ktoré podľa analytikov, komentátorov a politikov stoja za nízkou účasťou voličov na "župných" voľbách. Niektoré z nich sú banálne, opakujú sa ako klišé, či nestoja za komentár. Na iné už dlhodobo upozorňovali nielen prieskumy verejnej mienky.

Cieľom decentralizácie verejnej správy bol presun rozhodovania o veciach verejných čo najbližšie k ľuďom, ktorí budú výkon "verejného záujmu" na mieste i lepšie kontrolovať. Podľa výskumu názorov verejnosti agentúry FOCUS (november 2005, pre IVO) až 60% opýtaných vníma decentralizáciu ako "*dobrú*" alebo "*v zásade dobrú reformu*", čo jej vynieslo najpozitívnejšie ohodnotenie spomedzi realizovaných reforiem vôbec. I ľud teda mieni, že idea decentralizácie bola správna. Nezáujem toho istého ľudu o regionálne voľby však svedčí o nesprávnej realizácii. A to najmä z hľadiska odpovedania si na nasledovné otázky: *Do akých územno-správnych celkov (regiónov) decentralizovať? Kde verejný sektor obmedziť a priestor prepustiť trhovým riešeniam? Aká má vôbec byť úloha vlády v spoločnosti?*

Z analýzy agentúry FOCUS (jún 2005) vyplýva, že podľa väčšiny opýtaných by územno-správne členenie rešpektujúce prirodzené regióny lepšie reagovalo na potreby miest a obcí a občania by sa viac zaujímali o činnosť samospráv. Prieskum preukázal i identifikáciu občanov s orgánmi samosprávy. Županom dôveruje 30% a poslancom VÚC len 26% respondentov. Za nelichotivé "známky" isto nemôže len zlé územné členenie. Naznačujú nízku stotožnenosť občanov s krajskou samosprávou ako takou. Najväčšiu dôveru (59% respondentov) spomedzi volených predstaviteľov verejného života požívajú starostovia resp. primátori (hneď po prezidentovi). Poslancom obecného či mestského zastupiteľstva dôveruje 47%. Ba čo viac, v otázke možností zlepšenia života v obciach a mestách sa významná časť respondentov spolieha *práve* na predstaviteľov obecných

> *„Decentralizácia, navyše bez komunálnej reformy a redukcie úloh štátu, nie je samospasiteľná."*

či mestských samospráv. Podľa 44% najviac zmôže ich starosta resp. primátor, 28% uvádza poslancov zastupiteľ-stva. Župan a poslanci VÚC požívajú v tomto smere dôveru len 2%, čo poukazuje na *slabú* pozíciu tejto úrovne samosprávy v očiach občanov.

Podľa prieskumu agentúry MVK (august 2005, pre SME) zas dve tretiny z opýtaných nepoznajú žiadneho alebo iba jedného poslanca VÚC. Krajskú samosprávu viac vnímajú obyvatelia väčších miest než ľudia z vidieka. Svedčí to i o tom, že regionálna samospráva je obyvateľom mimo sídiel, kde je VÚC-ka priamo prítomná prostredníctvom ňou zriadených zariadení, príliš vzdialená. A to nielen fyzicky, ale i zmyslom svojej existencie.

Dôvera ľudu v zástupcov miestnej samosprávy a absolútny prepad ich kolegov na krajskej úrovni naznačuje problematickosť dnešného usporiadania samosprávy. Riešením by bola komunálna reforma, ktorá vzniku VÚC mala predchádzať. Na základe analýz sídelnej štruktúry SR bolo totiž identifikovaných približne 300 mikroregiónov, ktorých centrálne obce sú zároveň centrami prirodzených spádových regiónov, a ako také sú potenciálnymi sídlami spoločných obecných úradov zlúčených obcí (komún resp. municipalít). Výsledkom komunálnej reformy by teda bolo približne 300 obecných resp. mestských úradov a rovnaký počet starostov resp. primátorov. Namiesto dnešných takmer 2 900. Adekvátne by sa zredukoval i počet poslancov samospráv. Dnes ich živíme vyše 20 000. Znížil by sa i počet úradníkov. Navyše, takto definované regióny by vo významnej miere mohli prebrať i dnešné kompetencie VÚC. To, čo by mikroregióny nevedeli riešiť, by bolo možné preniesť na župnú úroveň. Do žúp by sa municipality združovali na báze prirodzených regiónov. Namiesto volených predstaviteľov žúp by postačil zbor starostov združených municipalít, ktorí by mali právo spomedzi seba zvoliť župana. O správe územia by tak rozhodovali tí, ktorí majú dôveru ľudí.

Viera v decentralizáciu býva založená na správnom predpoklade, že ide o efektívny nástroj na zvýšenie hospodárnosti nakladania s verejnými financiami. Reforme však nepredchádzala redukcia úloh vlády a orgánov štátnej správy. Výsledkom je nesplnenie jedného z jej hlavných cieľov. Očakávala sa totiž nielen decentralizácia politickej moci, ale i zníženie výdavkov na verejnú správu. Decentralizácia na slovenský spôsob znamenala "dekoncentráciu" kompetencií do územia, vrátane štátneho paternalizmu. Viktor Nižňanský sa o decentralizácii vyjadril, že je "*v tretej tretine*". Ak však má byť reforma verejnej správy úspešná, musí byť jej súčasťou i návrat veľkej časti funkcií, ktoré si privlastnil štát, späť do súkromného sektoru. Musí sa zmenšiť úloha štátu v živote ľudí. V tomto zápase však, zdá sa, ešte stále len čakáme na "úvodný hvizd rozhodcu".

Autor je analytik KI

KONZERVATÍVNE LISTY - Mesačník Konzervatívneho Inštitútu M. R. Štefánika, Editor: Radovan Kazda, Reg. č.: 3291/2004, ISSN: 1336-5886, EAN: 9771336588005 13, Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika, n.f., Adresa: Medená 5, 811 02 Bratislava 1, tel.: +421-2-54630061(-3), fax.: +421-2-54630062, www.konzervativizmus.sk, e-mail: conservative@institute.sk, č. účtu: 2622455666/1100.

ALTERNATÍVY BUDÚCNOSTI EURÓPY

William A. Niskanen

Zamietnutie navrhnutej ústavy Európskej únie (EÚ) vo Francúzsku a Holandsku dáva príležitosť zamyslieť sa v súvislostiach nad alternatívami budúcnosti Európy. Za hlavné varianty politickej a ekonomickej budúcnosti Európy považujem: (1) nezávislé národné štáty, (2) selektívnu funkčnú integráciu, (3) spoločenstvo európskych štátov a (4) európsky štát. Čo treba zvážiť pri voľbe niektorej z týchto alternatív? Prezident Českej republiky Václav Klaus poskytol vo Financial Times z 30. augusta 2005 výstižné usmernenie, ako by Európania mali urobiť túto voľbu: *„Najskôr si musíme vyjasniť, akú Európu chceme a aké náklady a prínosy by mohlo to ktoré riešenie priniesť. Nesmieme sa brániť spontánnej integrácii alebo globalizačným procesom. Nákladná, slobodu obmedzujúca uniformita, harmonizácia a centralizácia by však nemali byť jej súčasťou. Nemala by ňou byť ani povinná "európska" ideológia, lebo trh ideí musí zostať otvorený pre budúci politický vývoj v pravo-ľavom spektre jednotlivých európskych krajín."*

Národné štáty

Alternatívou budúcnosti Európy bez formálnych prvkov integrácie je skupina nezávislých národných štátov. Európania pochopiteľne kvôli krvavým konfliktom medzi štátmi v minulosti nedôverujú nacionalizmu. Pojem nacionalizmus však používam na popísanie systému nezávislých národných štátov. Pripomeniem i dôvody, pre ktoré boli národné štáty základnými stavebnými kameňmi väčšiny politických systémov.

Primárne, politická lojalita väčšiny ľudí patrí štátu ako oblasti, ktorá má spoločný jazyk, kultúru a dejiny. Nemali by na to zabúdať tí, čo si napríklad želajú a očakávajú, že vznikom európskeho štátu by sa vytvorila európska politická identita.

Navyše, existuje len málo služieb vlády, ktoré majú významné „úspory z rozsahu". Pri poskytovaní vládnych služieb ako vzdelávanie, súdy, polícia, zdravotníctvo a doprava nedochádza k úsporám z rozsahu. Iba pri službách vlády ako obrana, environmentálna politika, obchodná politika, menová politika a vedecký výskum môže dochádzať k určitým úsporám z rozsahu. Tie je však obvykle možné dosiahnuť dobrovoľným zoskupením národných štátov, bez súvisiacich problémov s vytváraním a udržiavaním viacnárodného štátu.

Navrhujem, aby Európania brali nacionalizmus – čím myslím skupinu nezávislých národných štátov otvorených procesu selektívnej a dobrovoľnej integrácie – ako vážnu alternatívu "nákladnej, slobodu obmedzujúcej uniformity" európskeho štátu.

Selektívna funkčná integrácia

Skutočne je iba málo vládnych služieb, prinášajúcich vo významnej miere úspory z rozsahu. Pre poľnohospodársku politiku napríklad neexistuje vo všeobecnosti žiadny dôvod na integráciu na nadnárodnej, či medzivládnej úrovni.

Iné je to v prípade obrany. Náklady na obranu prepočítané na jedného človeka totiž klesajú s počtom ľudí nachádzajúcich sa v bránenom území. V tomto zmysle bolo NATO tradičnou alianciou na obranu Západnej Európy pred Sovietmi. Dnes je po rozpade Sovietskeho zväzu a Varšavskej zmluvy a po vstupe ďalších štátov do NATO situácia iná. Zvýšená spoločná obava jeho členov z vojenských alebo teroristických hrozieb zvonka je ďalšou podstatnou zmenou. Napriek tomu nedošlo k zmene charty NATO. Pre ďalšiu funkčnú integráciu sú podľa mňa potrebné zmeny v článku V. (ktorý zaväzuje každého člena reagovať na útok na hociktorú členskú krajinu) a v pravidle „konsenzu" pri schvaľovaní vojenských operácií mimo územia jeho členov.

Istý dôvod pre rámec európskej environmentálnej politiky na medzivládnej úrovni tiež existuje. Musí však byť striktne obmedzený len na oblasti, v ktorých dopady na životné prostredie pôsobia naprieč hranicami štátov. Štandardy pre pitnú vodu, hospodárenie v lesoch a ďalšie treba ponechať na národnej úrovni.

Pre európsku krajinu je výhodné byť členom európskej zóny voľného obchodu, ktoré si nevyžaduje členstvo v Európskej únii.

Platí tiež, že väčšia oblasť so spoločnými pravidlami obchodu vytvára úspory z rozsahu. Integrácia obchodných politík v colnej únii preto má určité opodstatnenie, avšak bez vnútorných obmedzení, regulácií a iných nákladov, spojených so všetkými činnosťami EÚ. Problémom EÚ je práve to, že nie je možné byť jej členom bez znášania zodpovedajúcej časti týchto nákladov. Pre európsku krajinu je výhodné byť členom európskej zóny voľného obchodu (ako je EFTA), ktoré si nevyžaduje členstvo v EÚ.

Problematická, až neudržateľná, je menová integrácia v Európe. Primárny problém EMÚ je, že nemá žiaden z atribútov dobre fungujúcej menovej únie a je stále viac náchylná na asymetrické šoky, ktoré môžu priniesť veľké náklady. Mementom je kolaps európskeho mechanizmu výmenných kurzov (ERM) v septembri 1992, ku ktorému došlo po zjednotení Nemecka a následnom presmerovaní čistého vývozu kapitálu zo Západného Nemecka na obnovu Východného Nemecka. Najväčšmi hroziaci asymetrický šok v (blízkej) budúcnosti vyplýva z rozdielov medzi systémami dôchodkového a zdravotného poistenia v členských krajinách. Výrazne nepriaznivý dopad to môže mať najmä na krajiny s klesajúcim počtom obyvateľov, ktorých vlády poskytujú štedré dôchodky a zdravotnú starostlivosť. Rozpad EMÚ možno očakávať do 10 rokov. Krajinám, ktoré ešte nie sú v eurozóne odporúčam, aby svoje rozhodnutie odložili na čo najneskôr.

Spoločenstvo európskych štátov

Dalšou alternatívou je potenciálne viacúčelové spoločenstvo európskych štátov, ktoré Václav Klaus navrhol pomenovať Organizácia európskych štátov. V tomto spoločenstve by neexistovalo spoločné občianstvo či priame voľby tých, ktorí by ho riadili. Východiskom zastúpenia by bola váha podľa počtu obyvateľov. Takéto spoločenstvo by však nemalo právomoc zdaňovať a príspevky členských štátov by boli priamo úmerné miere ich zastúpenia. Najvýznamnejšími krokmi od súčasnej EÚ k tejto obmedzenej forme združovania sa štátov by bolo zrušenie viacerých zmlúv počnúc Jednotným európskym aktom, zmena zastúpenia v Rade EÚ z rovnosti zastúpených členských štátov na zastúpenie priamo úmerné počtu obyvateľov a zrušenie Európskeho parlamentu.

Európsky štát

V porovnaní s predchádzajúcimi scenármi budúceho vývoja Európy sa zdá pravdepodobnejšia a zároveň však aj rizikovejšia alternatíva cesta k európskemu štátu. Navrhovaná euroústava by v prípade jej prijatia bola najdôležitejším krokom k nemu. Nevidím dôvod na založenie európskeho štátu, ale je na Európanoch, aby o tom rozhodli. V euroústave vidím tri hlavné problémy: nejasne a nejednoznačne zadefinovaný vzťah medzi Úniou a členskými krajinami, posilnenie kompetencií Komisie a Charta základných práv ako výpočet garantovaných nárokov a práv smerujúcich k harmonizovanému sociálnemu euroštátu.

Charta je podrobným zoznamom nárokov občanov na štát, napríklad na vzdelávanie, bezplatné sprostredkovanie práce, dávky sociálneho zabezpečenia a služieb, pomoc pri výstavbe bývania, či dokonca na služby všeobecného ekonomického záujmu a vysokú úroveň ochrany životného prostredia a spotrebiteľa. Ak členské štáty nebudú mať právomoc určovať skladbu verejných služieb a požiadaviek na ich dostupnosť, tak sa z EÚ sa stane obrovský harmonizovaný sociálny štát.

Časom sa ukáže, že preukázateľne nedokonalá Európa národných štátov je lepšou ochranou slobody ľudí než prijatie navrhovanej ústavy v dobrej viere v dokonalejšiu Európsku úniu.

Autor je riaditeľ Cato Institute (USA)

Text je skrátenou verziou prednášky, ktorá odznela dňa 8.12.2005 v rámci cyklu prednášok Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika Conservative Economic Quarterly Lecture Series (CEQLS). Celý text prednášky je k dispozícii na internetovej stránke www.konzervativizmus.sk.

LIEK ALEBO ĎALŠÍ ÚDER Z MILOSTI?

Martin Hrivnák

Železničná doprava, kedysi „chrbtová kosť“ dopravnej sústavy každého európskeho štátu, začala v západnej Európe postupne strácať svoje postavenie na dopravnom trhu. Rozvoj služieb leteckej a predovšetkým cestnej dopravy predstavoval pre železnice silnú konkurenciu, na ktorú neboli schopné pružne reagovať konkurencieschopnou ponukou prepravných služieb.

Zvyšovanie významu medzinárodnej ekonomickej kooperácie a rast svetového a zahraničného obchodu predstavovali príležitosť, ktorú železnice neboli schopné dostatočne využiť.

Príčinami tejto neschopnosti železničných podnikov bolo (stále i je) štátne vlastníctvo a prílišná štátna regulácia. Štátne vlastníctvo „národných“ železničných podnikov poskytovalo manažérom v podmienkach mäkkých rozpočtových obmedzení „záruku a istotu pokojného života“. Železničná doprava bola (stále ešte do veľkej miery i je) organizovaná na „národnom princípe“, čo znamenalo, že dopravca určitého štátu v rámci medzinárodnej dopravy vykonával dopravu len od hranice po hranicu. Dôsledkom toho boli časové straty a neefektívna organizácia dopravného procesu. Železničné siete boli budované ako národné siete, ktoré zohľadňovali len národné a regionálne požiadavky, čo malo (má) za následok nedostatočnú technickú integritu tzv. interoperabilitu „národných“ sietí.

Železničné monopoly len pomaly a ťažkopádne reagovali na meniace sa požiadavky a potreby svojich zákazníkov. Dôsledkom bol úbytok zákazníkov a zhoršenie ich finančnej situácie.

Neustále rastúce požiadavky železničných podnikov na verejné financie a nespokojnosť verejnosti s úrovňou prepravných služieb prinútili politikov „priznať“, že absencia konkurencie v železničnej doprave a garantovanie monopolného postavenia „národným“ železničným podnikov, nie je blahobyt maximalizujúcim riešením. Rozhodli sa napraviť to, čo sami spôsobili. Riešenie vzhliadli v liberalizácií sektora železničnej dopravy.

Jej počiatky siahajú do roku 1991, kedy Európsky parlament a Rada EHS prijali smernicu 91/440/EHS o rozvoji železničných podnikov spoločenstva a pokračovala prijatím tzv. infraštruktúrnych balíčkov (Smerníc EU). Cieľom je vytvoriť právne, technicky a prevádzkovo integrovaný európsky železničný systém. To by malo viesť k vyššej efektívnosti, konkurencieschopnosti a bezpečnosti železničnej dopravy. Víziou je, aby železničné podniky licencované podľa jednotných pravidiel vybavené bezpečnostným certifikátom potvrdzujúcim splnenie jednotných bezpečnostných požiadaviek mali právo poskytovať prepravné služby v nákladnej a osobnej doprave (podľa licencie) na celej technicky integrovanej železničnej sieti EU, pričom dopravná cesta im bude prideľovaná manažérmi infra štruktúry na základe jednotných pravidiel, za ktorej použitie budú platiť poplatok stanovený podľa jednotných pravidiel.

Zvolený postup liberalizácie je charakteristický pre EU. Takáto právne vynucovaná harmonizácia (unifikácia) pravidiel je základom všetkých modelov tzv. liberalizácie sieťových odvetví. V skutočnosti nejde o liberalizáciu v zmysle deregulácie t.j. odstránenie všetkých zbytočných regulácií a zverenie regulácie do rúk konkurencie a trhu, ale o tzv. rereguláciu, t.j. nahrádzanie pôvodných regulácií novými a zložitejšími a prijímanie ďalších „potrebných“ regulácií.

Skutočná liberalizácia sektora železničnej dopravy by mala byť založená na základných pilieroch slobodnej trhovej ekonomiky, a to: dobrovoľnej výmeny a rešpektovaní súkromného vlastníctva. To znamená, že by mala odstrániť všetky regulácie preniesť zodpovednosť za ochranu, využitie a zveľadenie majetku na jeho vlastníkov. Nechať tiež na podnikateľské subjekty aby našli vzájomne prijateľné usporiadanie vzťahov a spoločné pravidlá koordinácie a spolupráce, ktoré sú potrebné pre efektívnu prevádzku dopravných služieb a rozvoj technicky integrovanej železničnej siete, privatizovať štátne podniky, ktorých „legitimita“ a potreba je vždy spochybniteľná a deregulovať ceny, bez ktorých nie je možné robiť ekonomickú kalkuláciu, ktorá je predpokladom prijímania racionálnych rozhodnutí podnikateľskými subjektami.

Vo väčšine štátov EU štát reguluje ceny prepravných služieb v osobnej doprave a cenu za použitie železničnej dopravnej cesty vo vnútroštátnej nákladnej i osobnej doprave.

Absencia trhových cien v železničnej doprave sa negatívne prejavuje na trhu prepravných služieb tým, že na ňom deformuje relatívne ceny jednotlivých služieb, čo spôsobuje tzv. „nerovnováhu“ medzi jednotlivými druhmi dopravy a v konaní manažéra železničnej infraštruktúry (v SR sú to ŽSR). „Nerovnováha“ na prepravnom trhu sa prejavuje tým, že podiel cestnej dopravy na uspokojovaní prepravných potrieb je „neprimerane“ vysoký v porovnaní s podielom ostatných druhov dopravy. To spôsobuje preťaženie cestnej infraštruktúry (kongescie), zvyšuje riziko a úroveň nehodovosti a negatívne externality (napr. znečistenie životného prostredia). Úradníci Európskej komisie sa tento „nežiadúci“ stav snažia „napraviť“ prostredníctvom ďalších regulácií, ktorými nepriamo zvyšujú náklady a ceny služieb cestných dopravcov, čo by malo zvýšiť atraktívnosť služieb ostatných druhov dopravy.

V konaní manažéra železničnej infraštruktúry (subjekt zodpovedný za jej výstavbu, modernizáciu správu a prevádzku) sa absencia trhových cien prejavuje hlavne pri rozhodovaní o jej využití, veľkosti, výstavbe a modernizácií. Bez poznania skutočnej hodnoty (trhových cien), ktorú dopravcovia pripisujú jej jednotlivým využitiam, manažér nie je schopný robiť ekonomickú kalkuláciu a racionálne sa rozhodovať. Dôsledkom toho je jej neoptimálne využitie, rozsah, štruktúra a nedostatok finančných zdrojov na jej výstavbu a modernizáciu (čo však EU kompenzuje financovaním modernizácie železničných tratí - koridorov, ktoré sú v „celoeurópskom význame“).

Pri hodnotení liberalizácie železničnej dopravy v EU mi neostáva nič iné, len utešovať sa skutočnosťou, že niekde začať treba, uvedomujúc si riziko, že keď sa začne nesprávne, druhýkrát sa začína ťažšie.

Autor je doktorandom na Žilinskej univerzite v Žiline, Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov, Katedra ekonomiky.
Zaoberá sa problematikou regulácie sieťových odvetví, predovšetkým železničnej dopravy a momentálne hľadá sponzorov, ktorí by finančne alebo materiálne podporili jeho plánovaný výskumný projekt „Návrh regulačného a inštitucionálneho rámca sektora železničnej dopravy v SR“ realizovaný na Vysokej škole ekonomickej v Prahe v období Február – Júl 2006.
martin.hrivnak@fpedas.utc.sk

ANTIAMERIKANIZMUS

Ondrej Dostál

V decembri 2005 bola na tématickej webstránke *usainfo.sk* zverejnená štúdia o antimarikenizme, ktorej autorkou je politologička a spolupracovníčka KI Katarína Podracká. V štúdii analyzuje fenomén antiamerikanizmu, ktorý sa v rozličných podobách prejavuje prakticky na celom svete:

"Väčšina konzervatívcov v ňom vidí predovšetkým plošné odmietanie všetkého amerického – od spôsobu fungovania spoločnosti, cez životný štýl, ekonomický model až po kultúru. Ľavica ho, naopak, vníma ako legitímnu kritiku postojov americkej vlády a opozíciu voči jej krokom, najmä v zahraničnej politike. Časť politológov považuje antiamerikanizmus za často jediný spôsob, akým možno zjednotiť krajinu alebo premostiť rôzne politické smery a zatieniť tak evidentné chyby vo vlastných politických alebo ekonomických systémoch. Možno sa stretnúť i s názorom, že existencia antiamerikanizmu v niektorých krajinách alebo oblastiach sveta slúži ako základný pilier budovania skupinovej identity.

Tento fenomén možno charakterizovať aj ako pretrvávajúci pocit nevraživosti, spájajúci v sebe najhoršie ľudské vlastnosti, a síce závisť, nenávisť a pocit vlastnej nadradenosti. Antiamerikanizmus je stelesnením idey, že to, čo tvorí nosný kameň amerického spôsobu života, je od základu skazené a ohrozujúce zvyšok sveta.

Jedným z vysvetlení takéhoto postoja môže byť to, že počas histórie došlo ideami, ktoré úplne nahradili fakty. Vytvorila sa akási mýtická, symbolická Amerika, ktorá čelí iracionálnym obvineniam. Vo vzťahu Európy k USA je teda potrebné jasne rozlišovať medzi racionálnou kritikou, nesúhlasom či opozíciou voči jednotlivým krokom americkej vlády v otázkach domácej či zahraničnej politiky a medzi ideologicky podfarbeným, fakty zahmlievajúcim antiamerikanizmom."

Štúdia sa zameriava najmä na antiamerikanizmus prejavujúci sa v európskych krajinách, analyzuje príčiny a súvislosti jeho vzniku, jeho historické korene od obdobia ešte pred vznikom samotných Spojených štátov amerických až po súčasnosť. Rozberá aj súčasné prejavy antiamerikanizmu v oblastiach ako zahraničná a vnútorná politika, ekonomika, spoločnosť, kultúra či životné prostredie.

Štúdia o antiamerikanizme je súčasťou širšieho komplexu aktivít, ktorými sa KI snaží pôsobiť proti falošným antiamerickým mýtom, existujúcim vo vedomí časti slovenskej verejnosti. Súčasťou týchto aktivít je aj tématická webstránka *usainfo.sk*, či publikácia *USA, Európa, Slovensko* s textami Františka Šebeja, Daniela Bútoru, Tomáša Zálešáka a Billa Bakera, ktorú si možno objednať v KI.

Autor je riaditeľ KI

UDIALO SA:

1) V dňoch 5.-6. decembra 2005 sa v Bruseli konalo stretnutie zástupcov pravicovo orientovaných politických strán a think-tankov pôsobiacich v jednotlivých krajinách EÚ. Na pozvanie Daniela Hannana, jedného z poslancov britských konzervatívcov v Európskom parlamente, sa tohto stretnutia euroskeptikov zúčastnili i Peter Osuský a Ľuboš Mikuška ako zástupcovia Konzervatívneho inštitútu. Výsledkom stretnutia, v snahe spojiť sily s kritickým pohľadom na súčasné smerovanie EÚ, je i *Bruselská deklarácia*.

2) Dňa 6. decembra 2005 sa Konzervatívny inštitút spolu s Alianciou Fair-play a združením Občan a demokracia obrátili na poslancov NR SR s výzvou, aby opätovne schválili prezidentom vrátenú novelu zákona o slobodnom prístupe k informáciám v pôvodnom znení. NR SR novelu zákona opätovne schválila bez akceptovania prezidentovej pripomienky dňa 14. decembra 2005.

3) Dňa 7. decembra 2005 diskutoval analytik KI Radovan Kazda s predsedom Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Ivanom Oravcom, s predsedom Združenia agropodnikateľov a vlastníkov pôdy Pavlom Bottkom a poslankyňou NR SR za SDKÚ Jarmilou Tkáčovou na tému *Protesty poľnohospodárov* v relácii Popoludnie s rozhlasom na vlnách okruhu Rádio Slovensko – Slovenský rozhlas 1.

4) Dňa 7. decembra 2005 diskutoval na Clube Penati ekonomický analytik KI Peter Gonda s guvernérom NBS Ivanom Šrámkom a hlavným analytikom Ľudovej banky Máriom Blaščákom na tému *Zavádzanie eura na Slovensku a menová politika a bankovníctvo v SR po vstupe Slovenska do ERM II*.

5) Dňa 8. decembra 2005 sa v hoteli Tatra konala ďalšia z cyklu prednášok Conservative Economic Quarterly Lecture Series (CEQLS). Do Bratislavy na pozvanie KI zavítal William A. Niskanen, riaditeľ CATO Institute, ktorý bol hosťom zimnej prednášky CEQLS na tému *Alternatívy politickej a ekonomickej budúcnosti Európy*.

6) Dňa 11. decembra 2005 sa k nízkej účasti oprávnených voličov na voľbách do samosprávnych krajov pre Rádio Express vyjadroval riaditeľ KI Ondrej Dostál.

7) Dňa 13. decembra 2005 vystúpil Ondrej Dostál, riaditeľ KI, na diskusii o budúcnosti politickej integrácie v EÚ, ktorú organizoval v Bratislave portál EurActiv.sk. Na tému *Európsky federalizmus áno alebo nie?* diskutoval Ondrej Dostál s Anetou Antušovou, analytičkou SFPA a Ivanom Štefunkom, z občianskeho združenia Alternatíva-Komunikácia Občania.

8) Dňa 14. decembra 2005 sa proti daňovej harmonizácii v EÚ pre spravodajskú televíziu TA3 vyjadroval Ondrej Dostál, riaditeľ KI.

Viac informácií o podujatiach nájdete na internetových stránkach KI www.konzervativizmus.sk.

KONZERVATÍVNY INŠTITÚT M.R.ŠTEFÁNIKA
M.R.STEFANIK CONSERVATIVE INSTITUTE

ZMENA ADRESY:

Od 11. januára 2006 sme presťahovaní do nových priestorov. Naša adresa je: Medená ul. 5, 811 02 Bratislava 1.

UŽ STE SA ROZHODLI, KOMU DAROVAŤ DVE PERCENTÁ Z DANE Z PRÍJMU?

Ak nie, budeme veľmi radi, ak využijete možnosť a podporíte tohto roku nás. V predchádzajúcich rokoch sme aj vďaka podpore mnohých z Vás mohli realizovať viaceré projekty a akcie. V roku 2006 chceme pokračovať v množstve tradičných a overených aktivít, ktoré už poznáte: organizovanie konzervatívnych klubov, seminárov a konferencií, udeľovanie Ceny Dominika Tatarku, publikovanie analýz, vydávanie Konzervatívnych listov a ďalších publikácií.

STANTE SA PODPOROVATEĽOM KONZERVATÍVNEHO INŠTITÚTU M. R. ŠTEFÁNIKA!

Vopred Vám ďakujeme za Vašu podporu. V prípade, že nemáte dostatok informácií o postupe darovania 2 % z dane, využite možnosti našej internetovej stránky www.konzervativizmus.sk, kde si môžete stiahnuť podrobný postup darovania i všetky dôležité tlačivá. V prípade záujmu Vám bližšie informácie môžeme zaslať aj poštou.

KONZERVATÍVNELISTY - Mesačník Konzervatívneho inštitutu M. R. Štefánika, vychádzajú s finančnou podporou udelenou v rámci projektu Inštitucionálny rozvoj Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefanika, poskytnutou prostredníctvom Trustu pre občiansku spoločnosť v strednej a východnej Európe (Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe). Layout a zalomenie: KOMPLOT. Tlač: i+i print. Web: http://www.iiprint.sk/